જુલાઈ - 2018 પ્રશ્નપત્ર-1

કુલ ગુણ : 100

વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન

સમય : 3 કલાક

સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ (A, B, C, D, E) વિભાગ છે અને 49 પ્રશ્નો છે. (2) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે. (3) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે. (4) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જવાબ લખો. (5) નવો વિભાગ નવા પાના ઉપર લખવો.

વિભાગ–A

❖ **નીચેના 1 થી 10 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી પૈકી સાચો વિકલ્પ (A,B,C,D) પસંદ કરીને જવાબ લખો. દરેકનો 1 ગુણ [10]**

1. વ્યવસાયી મંડળો પોતાના વ્યવસાય માટે કઈ બાબતોનું ઘડતર કરે છે ?
(A) અસંગતતા (B) વિસંગતતા
(C) વિચાર સંહિતા (D) આચાર સંહિતા

2. વૈજ્ઞાનિક સંચાલન વિચારધારાના પ્રણેતા કોણ છે ?
(A) પીટર એફ ડ્રકર (B) હેનરી ફેયોલ
(C) ફેડરીક ટેલર (D) લ્યુથર ગ્યુલિક

3. એકમનું જીવન-ધ્યેય નક્કી કરતી યોજના કઈ છે ?
(A) વ્યુહાત્મક યોજના (B) કાયમી યોજના
(C) એક ઉપયોગી યોજના (D) સુનિયોજીત યોજના

4. નીચેનામાંથી શું અપનાવવાથી ભાવી સંચલકો તૈયાર કરી શકાય ?
(A) શ્રમ વિભાજન (B) વિકેન્દ્રીકરણ
(C) કર્મચારી વ્યવસ્થા (D) વિમૂડીકરણ

5. સંચાલનનું કયુ કાર્ય અંકુશના જન્મદાતા તરીકે ઓળખાય છે ?
(A) આયોજન (B) વ્યવસ્થાતંત્ર
(C) કર્મચારી વ્યવસ્થા (D) દોરવણી

6. ચાલુ જવાબદારીઓ કરતા ચાલુ મિલકતોનો વધારો એટલે...
(A) કુલ કાર્યશીલ મૂડી (B) વ્યવસ્થાતંત્ર
(C) નકારાત્મક કાર્યશીલ મૂડી (D) હકારાત્મક કાર્યશીલ મૂડી

7. મૂડી માળખાના કેટલા પ્રકારો છે ?
(A) પાંચ (B) ચાર
(C) ત્રણ (D) બે

8. ડિપોઝીટરી ધારો કયા વર્ષે અમલમાં આવ્યો ?
(A) સેક્રેટરી (B) સંચાલક મંડળ
(C) મેનેજર (D) મેનેજીંગ ડિરેક્ટર

9. બજારીય વિભાવનામાં કોણ કેન્દ્ર સ્થાને હોય છે ?
(A) ગ્રાહક (B) પેદાશ
(C) ઉત્પાદન (D) નફો

10. જાહેર હિતની અરજી કઈ કોર્ટમાં થઈ શકે છે ?
(A) જિલ્લા કોર્ટ (B) દીવાની કોર્ટ
(C) ફોજદારી કોર્ટ (D) સુપ્રીમ કોર્ટ

વિભાગ–B

❖ **નીચેના 11 થી 20 અતિટૂંક જવાબી પ્રશ્નો છે. તેના જવાબ 1 થી 10 શબ્દોની મર્યાદામાં આપો. [10]**

11. મધ્ય સપાટી સંચાલન બીજા કયા નામથી ઓળખાય છે ?
12. અંદાજપત્રના પ્રકારો જણાવો.
13. સત્તા સોંપણી કોને કહેવાય ?
14. ઉમેદવારની આવડત કી કસોટી દ્વારા નક્કી થાય છે ?
15. દોરવણીની વ્યાખ્યા આપો.
16. કંપનીધારા પ્રમાણે શેર હોલ્ડરોને ડિવિડન્ડ કયા સ્વરૂપે ચૂકવી શકાય ?
17. વિસ્તૃત રૂપ આપો : CDSL, SEBI
18. ટ્રેઝરી બિલ કઈ કિંમતે બહાર પાડવામાં આવે છે ?
19. BIS ની કામગીરી જણાવો.
20. વિદેશી હૂંડિયામણ માટે ભારતના હાલમાં કયો કાયદો અસ્તિત્વમાં છે ?

વિભાગ–C

❖ **નીચેના 21 થી 35 સુધીના ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો છે. તેના જવાબ 30 શબ્દોની મર્યાદામાં આપો. દરેકના 2 ગુણ છે. [30]**

21. 'સંચાલન એક વિજ્ઞાન છે.' - સમજાવો.
22. 'Rule of Thumb' કોને કહે છે ?
23. સત્તાસોંપણીના મૂળતત્ત્વોની માત્ર આકૃતિ દોરો.

Visit https://visionpapers.in For More Papers!!!

અથવા

23. શ્રેણીક વ્યવસ્થાતંત્રની માત્ર આકૃતિ દોરો.
24. પ્રતિજ્ઞા યાદી સમજાવો.
25. "તાલીમ ખર્ચ છે પરંતુ તેની ગેરહાજરી વધુ ખર્ચાળ છે." વિધાન સમજાવો.
26. અનૌપચારિક માહિતી સંચાર એટલે શું ?
27. નેતૃત્વનો અર્થ આપો.
28. અંકુશ કઈ રીતે આંતરિક પ્રક્રિયા ગણાય ?
29. કાયમી મૂડીને અસર કરતા ચાર પરિબળો જણાવો.
30. સંગઠિત નાણાબજાર અને અસંગઠિત નાણાબજાર એટલે શું ?

અથવા

30. કોલ મની અને નોટિસ મની વચ્ચે મુખ્ય કયો તફાવત છે ?
31. લેબલિંગના ચાર કાર્યો જણાવો.
32. સારા વેચાણકર્તાની કોઈપણ ચાર લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો.
33. ગ્રાહકોનું કઈ રીતે શારીરિક અને માનસિક શોષણ થાય છે ?
34. ધંધાકીય પર્યાવરણમાં કયા પરિબળોનો સમાવેશ થાય છે ?
35. ખાનગીકરણનો અર્થ લખો.

વિભાગ–D

❖ **નીચેના 36 થી 45 સુધીના ટૂંકી જવાબી પ્રશ્નો છે. તેના 50 શબ્દોની મર્યાદામાં જવાબ આપો. દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે.** **[30]**

36. ઉચ્ચ સપાટી સંચાલનના કાર્યો જણાવો.
37. માનવ સંસાધન સંચાલનનું મહત્ત્વ જણાવો.
38. હેનરી ફેયોલના કોઈપણ છ સિદ્ધાંતો સમજાવો.
39. વ્યવસ્થાતંત્રની પ્રક્રિયાના તબક્કા ટૂંકમાં સમજાવો.
40. ઔપચારિક વ્યવસ્થાતંત્રની રચના આકૃતિ સહિત સમજાવો.
41. આયોજન અને અંકુશ વચ્ચેનો સંબંધ જણાવો.
42. કાયમીમૂડી અને કાર્યશીલમૂડી વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

42. કુલ કાર્યશીલ મૂડી અને ચોખ્ખી કાર્યશીલ મૂડી વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
43. નાણાબજારના લક્ષણો જણાવો.
44. જાહેરાતના કાર્યો સમજાવો.

અથવા

44. કિંમતને અસર કરતા ત્રણ પરિબળોની ચર્ચા કરો.
45. ઉદારીકરણનો અર્થ આપી તેની ચાર અસરો જણાવો.

અથવા

45. વૈશ્વિકીકરણનો અર્થ આપી તેની ચાર નકારાત્મક અસરો જણાવો.

વિભાગ–E

❖ **નીચેના 46 થી 49 સુધી વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો છે. તેના 100 શબ્દોની મર્યાદામાં જવાબ આપો. દરેકના 5 ગુણ છે.** **[20]**

46. આયોજનના લક્ષણો વિસ્તારપૂર્વક સમજાવો.
47. ભરતીના પ્રાપ્તિસ્થાનો જણાવી, બાહ્ય પ્રાપ્તિસ્થાનોની વિગતે સમજ આપો.

અથવા

47. પસંદગીની પ્રક્રિયા સમજાવો.
48. નાણાકીય અને બિન નાણાકીય પ્રોત્સાહનો સમજાવો.
49. ગ્રાહક સુરક્ષાનો અર્થ આપી, ગ્રાહકના અધિકારોની ચર્ચા કરો.

અથવા

49. ગ્રાહક સુરક્ષાનું મહત્ત્વ સમજાવો.

★ ★ ★

PAPER-1 July-2018

(વિભાગ-A)

1.(D) **2.**(C) **3.**(A) **4.**(B) **5.**(A) **6.**(D) **7.**(B) **8.**(C) **9.**(A) **10.**(D)

(વિભાગ-B)

11. મધ્ય સપાટી સંચાલનને અધિકારીઓની સપાટીના નામથી પણ ઓળખાય છે. **12.** (1) મૂડીખર્ચ અંદાજપત્ર, (2) ઉત્પાદન અંદાજપત્ર, (3) ઉત્પાદન ખર્ચ અંદાજપત્ર, (4) વેચાણ અંદાજપત્ર, (5) રોકડ અંદાજપત્ર **13.** સત્તા સોંપણી એટલે કાર્યની બીજાને સોંપણી કરવી અને તે કાર્ય માટેની સત્તા આપવી તે. **14.** ઉમેદવારની આવડત ધંધાકીય કસોટી દ્વારા નક્કી થાય છે. **15.** દોરવણી એટલે કર્મચારીઓને માર્ગદર્શન આપવું તેને કામગીરીથી વાકેફ કરવા, તેમના ઉપર દેખરેખ રાખવી અને તેમનો કાર્ય જુસ્સો ટકાવી રાખવો. **16.** કંપની ધારા પ્રમાણે શેર હોલ્ડરોને ડિવિડન્ડ રોકડ અને ચેક સ્વરૂપે ચૂકવી શકાય. **17.** CDSL = Central Depository- Services Limited (સેન્ટ્રલ ડિપોઝીટરી સર્વિસીસ લીમીટેડ) and SEBI = Securities And Exchange Board of India. (સિક્યુરીટીઝ એન્ડ એકસચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા) **18.** ટ્રેઝરી બિલ વટાવથી બહાર પાડવામાં આવે છે અને મૂળ કિંમતે પરત કરવામાં આવે છે. **19.** ભારતીય પ્રમાણ સંસ્થા (BIS) ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનોનું વર્ગીકરણ કરે છે. **20.** વિદેશી હૂંડિયામણ માટે ભારતમાં હાલમાં વિદેશ વિનિમય સંચાલનધારો - FEMA (Foreign Exchange Management Act) અસ્તિત્વમાં છે.

Visit https://visionpapers.in For More Papers!!!